

(Savivaldybė, mokykla)

_____ grupės mokinio(ės)

(Vardas, pavardė)

CHEMIJA

Mokyklinio brandos egzamino užduotis
Pagrindinė sesija

2006 m. birželio 5 d.

Trukmė – 2 val. (120 min.)

NURODYMAI

- Pasitikrinkite, ar egzamino užduoties sąsiuvinyje nėra tuščių lapų ar kitokio aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite egzamino vykdytojui.
- Galite naudotis rašymo priemonėmis (mėlyna spalva rašančiu parkeriu ar tušinuku, pieštuku), trintuku, liniuote, neprogramuojamu be tekstinės atminties skaičiuokliu.
- Iš pradžių savo atsakymus galite žymėti ar rašyti pieštuku, tačiau galutinius atsakymus žymėkite **mėlynai** rašančiu parkeriu ar tušinuku.
- Atsakydami į I dalies klausimus, teisingą atsakymą pažymėkite apveddami atitinkamą raidę, pvz.:

A
B
C
D

Jei savo pasirinkimą keičiate, perbraukite ankstesnę ir aiškiai pažymėkite naujai pasirinktą atsakymą.

- Neatsakę į kurį nors klausimą, nenusiminkite ir stenkitės atsakyti į kitus.
- Užduoties pabaigoje palikta vietos juodraščiui. Vertinant darbą, į juodrašį nebus žiūrima.

Linkime sėkmės!

VERTINIMAS

I dalis 1–20 klausimai	II dalis 1–8 klausimai	TAŠKŲ SUMA

Vertinimo komisijos pirmininkas _____
(parašas, v., pavardė)

I vertintojas _____
(parašas, v., pavardė)

II vertintojas _____
(parašas, v., pavardė)

Periodinė elementų lentelė

Gru- pės Pe- riodai	1	2											17	18
			(VIII A)											
I	H Vandenilis 1,00794	(II A)										F Fluoras 18,998403	Ne Neonas 20,1797	
		(III A)												
II	Li Litis 6,941	Be Berilis 9,01218	(IV A)										O Dejūnė 15,9994	Cl Chloras 35,4527
			(V A)											
III	Na Natrias 22,9898	Mg Magnis 24,3050	(VI A)										S Siera 32,066	Ar Argonas 39,948
			(VII A)											
IV	K Kalis 39,0983	Ca Kalcijs 40,078	(VIII A)										Br Bromas 79,904	Kr Kriptonas 83,80
			(IX A)											
V	Rb Rubidis 85,4678	Sr Stroncijs 87,62	(X A)										I Jodas 126,90447	Xe Ksenonas 131,29
			(XI A)											
VI	Cs Cezis 132,905	Ba Baris 137,327	(XII A)										Te Tellūras 127,60	Rn Radonas (222)
			(XIII A)											
VII	Fr Francis (223)	Ra Radis 226,025	(XIV A)										Po Polonis (209)	At Astatas (210)
			(XV A)											

*	Lantanoidai	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71
		La Lantanas 138,906	Ce Cezis 140,115	Pr Prizeodimis 140,908	Nd Neodimis 144,24	Pm Prometis (145)	Sm Samaris 150,36	Eu Europis 151,965	Gd Gadolinis 157,25	Tb Terbis 158,925	Dy Disprozis 162,5	Ho Holimis 164,930	Er Erbis 167,26	Tm Tulius 168,934	Yb Iterbis 173,04	Lu Liutecis 174,967
**	Aktinoidai	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103
		Ac Aktinis (227)	Th Toris 232,038	Pa Protaktinis 231,036	U Uranas 238,029	Np Neptunis 237,048	Pu Plutonis (244)	Am Americis (243)	Cm Kūris (247)	Bk Berklis (247)	Cf Kalifornis (251)	Es Eišteinis (252)	Fm Fermis (257)	Md Mendelevis (258)	No Nobelis (259)	Lr Laurenis (260)

IUPAC rekomenduoja grupes numeruoti arabiškais skaitmenimis. Skliausteliuose nurodyti tradiciniai grupių numerai.

Tirpumo lentelė

Jonai	H ⁺	Na ⁺	NH ₄ ⁺	K ⁺	Li ⁺	Ag ⁺	Mg ²⁺	Ca ²⁺	Ba ²⁺	Zn ²⁺	Cu ²⁺	Ni ²⁺	Pb ²⁺	Sn ²⁺	Fe ²⁺	Fe ³⁺	Al ³⁺
Br ⁻	t	t	t	t	t	n	t	t	t	t	t	t	m	r	t	t	t
CH ₃ COO ⁻	t	t	t	t	t	m	t	t	t	t	t	t	t	r	t	n	t
CO ₃ ²⁻	CO ₂ m	t	t	t	t	m	m	n	n	n	n	n	n	r	n	r	r
Cl ⁻	t	t	t	t	t	n	t	t	t	t	t	t	m	r	t	t	t
F ⁻	t	t	t	t	n	t	n	n	m	n	n	t	n	t	t	n	m
I ⁻	t	t	t	t	t	n	t	t	t	t	CuI n	t	n	m	t	-	t
NO ₃ ⁻	t	t	t	t	t	t	t	t	t	t	t	t	t	t	t	t	t
OH ⁻		t	NH ₃ t	t	t	Ag ₂ O n	n	m	t	n	n	n	n	n	n	n	n
PO ₄ ³⁻	t	t	t	t	m	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n
S ²⁻	m	t	t	t	t	n	r	r	t	n	n	n	n	n	n	r	r
SO ₃ ²⁻	SO ₂ m	t	t	t	t	n	m	n	n	n	n	n	n	n	n	r	r
SO ₄ ²⁻	t	t	t	t	t	m	t	m	n	t	t	t	n	t	t	t	t
SiO ₃ ²⁻	n	t	r	t	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n

t – tirpus, m – mažai tirpus, n – netirpus, r – susidarymo metu reaguoja su vandeniu (hidrolizuojasi), brūkšnys rodo, kad tokio junginio nėra. Jeigu junginys skyla, lentelėje nurodytas skilimo produktas.

Pagrindinių grupių elementų elektriniai neigiamumai santykiniais vienetais

Grupės Periodai	IA	IIA	IIIA	IVA	VA	VIA	VIIA	VIIIA
1	H 2,1							He
2	Li 1,0	Be 1,5	B 2,0	C 2,5	N 3,0	O 3,5	F 4,0	Ne
3	Na 1,0	Mg 1,2	Al 1,5	Si 1,8	P 2,1	S 2,5	Cl 3,0	Ar
4	K 0,9	Ca 1,0	Ga 1,7	Ge 1,9	As 2,1	Se 2,4	Br 2,8	Kr 3,0
5	Rb 0,9	Sr 1,0	In 1,6	Sn 1,8	Sb 1,9	Te 2,1	I 2,5	Xe 2,6
6	Cs 0,8	Ba 1,0	Tl 1,6	Pb 1,7	Bi 1,8	Po 1,9	At 2,1	Rn
7	Fr 0,8	Ra 1,0						

Metalų įtampų eilė

Li	K	Ba	Ca	Na	Mg	Al	Ti	Mn	Zn	Cr	Fe	Co	Ni	Sn	Pb	H ₂	Cu	Ag	Pt	Au

I dalis

Teisingai atsakytas kiekvienas iš 1–20 klausimų vertinamas vienu tašku. Į šiuos klausimus yra tik po vieną teisingą atsakymą. Pažymėkite teisingą atsakymą apveddami prieš jį esančią raidę.

1. Atominis skaičius parodo:

- A protonų skaičių;
- B neutronų skaičių;
- C protonų ir neutronų sumą;
- D protonų ir elektronų sumą.

2. Dėl organizmui būtino cheminio elemento junginių trūkumo galima susirgti mažakraujyste. Šio elemento junginių esama kiaušinio trynyje, kepenyse, pupelėse, riešutuose, žemuogėse. Minėto cheminio elemento simbolis yra:

- A Ca;
- B K;
- C Mg;
- D Fe.

3. Kuriame Lietuvos mieste yra gamykla, pramoniniu būdu gaminanti amoniaką?

- A Akmenėje.
- B Kėdainiuose.
- C Jonavoje.
- D Mažeikiuose.

4. Ir deimantas, ir grafitas:

- A praleidžia elektros srovę;
- B sudaryti tik iš anglies atomų;
- C naudojami kaip tepalai;
- D yra vienodo kietumo.

5. Kuri formulė yra rūgšties?

- A CH_4
- B NH_4Cl
- C CH_3NH_2
- D HNO_3

6. Arbatinukų nuoviros¹ sudarytos iš CaCO_3 ir MgCO_3 . Jas galima pašalinti veikiant:

- A valgamosios druskos NaCl tirpalu;
- B natrio šarmo NaOH tirpalu;
- C acto rūgšties CH_3COOH tirpalu;
- D sodos Na_2CO_3 tirpalu.

Čia rašo vertintojai

I II III

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

— — —

¹ nuoviros – накипь – odwar

7. Kuris teiginys neteisingas?

- A** 1 molio vandenilio ir 1 molio deguonies masės yra skirtingos.
B Ir vandenilio, ir deguonies dujos yra lengvesnės už orą.
C 1 molyje vandenilio ir 1 molyje deguonies yra vienodas molekulių skaičius.
D 1 molio vandenilio ir 1 molio deguonies tūris n.s. yra 22,4 l.

8. Kuris metalas yra laikomas užpiltas žibalo¹ arba mineralinės alyvos² sluoksniu?

Žibalas arba mineralinė alyva

- A** Mg
B Zn
C Na
D Fe

9. Lietuvoje paplitusi uoliena – klintis³ yra naudojama cemento ir kalkių gamybai. Klintyse daugiausia yra:

- A** CaCO₃
B CaO
C Ca(OH)₂
D CaSO₄

10. Kaip pagal IUPAC nomenklatūrą vadinamas junginys $\text{CH}_3\text{-C}(\text{CH}_3)_2\text{-CH}(\text{CH}_3)\text{-CH}_3$?

- A** 2,3,3-trimetilbutanas.
B 2,3-dimetilbutanas.
C 2,2,3-trimetilbutanas.
D 2,2,3-metilbutanas.

11. Kuri iš užrašytųjų reakcijų yra prisijungimo reakcija?

- A** $\text{CH}_2=\text{CH}_2 + \text{HCl} \rightarrow \text{CH}_3 - \text{CH}_2 - \text{Cl}$
B $\text{CH}_2=\text{CH}_2 + 3\text{O}_2 \xrightarrow{t^\circ} 2\text{CO}_2 + 2\text{H}_2\text{O}$
C $\text{CH}_3 - \text{CH}_3 + \text{Cl}_2 \xrightarrow{\text{šviesa}} \text{CH}_3 - \text{CH}_2 - \text{Cl} + \text{HCl}$
D $\text{CH}_3 - \overset{\text{O}}{\parallel}{\text{C}} - \text{H} + \text{Ag}_2\text{O} \xrightarrow{t^\circ, \text{NH}_3} \text{CH}_3 - \overset{\text{O}}{\parallel}{\text{C}} - \text{OH} + 2\text{Ag}$

12. Junginio $\text{CH}_3 - \underset{\text{CH}_3}{\text{CH}} - \underset{\text{CH}_3}{\text{CH}} - \text{CH}_3$ izomeras yra:

- A** butanas;
B pentanas;
C heksanas;
D heptanas.

Čia rašo vertintojai		
I	II	III
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—

¹ žibalo – керосина – naftų

² mineralinės alyvos – минерального масла – oleju mineralnego

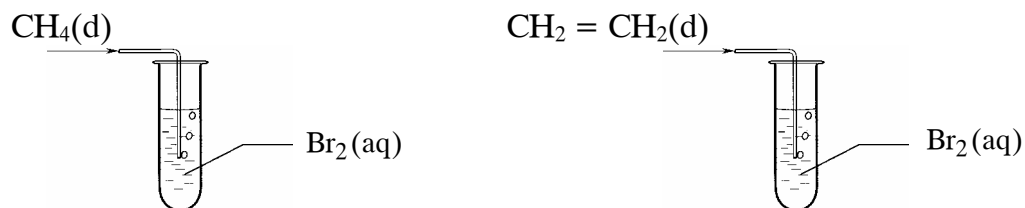
³ uoliena – klintis – горная порода – известняк – skała – wapień

13. Polimero, kurio plėvelė naudojama šiltnamių dengimui ir produktų įpakavimui, monomeras yra:

- A etanas;
B benzenas;
C etanalis;
D etenai.

14. Į mėgintuvėlius su vandeniniu bromo tirpalu buvo leidžiamos metano CH_4 ir eteno $\text{CH}_2 = \text{CH}_2$ dujos.

Šio bandymo metu vandeninio bromo tirpalo spalva:

- A išbluko¹ pirmajame mėgintuvėlyje;
B išbluko antrajame mėgintuvėlyje;
C išbluko abiejuose mėgintuvėliuose;
D nepasikeitė abiejuose mėgintuvėliuose.
15. 40 proc. metanalio vandeninis tirpalas (formalinas) naudojamas biologiniams preparatams išsaugoti. Metanalio formulė yra:

A		B	
C	$\text{CH}_3\text{-OH}$	D	

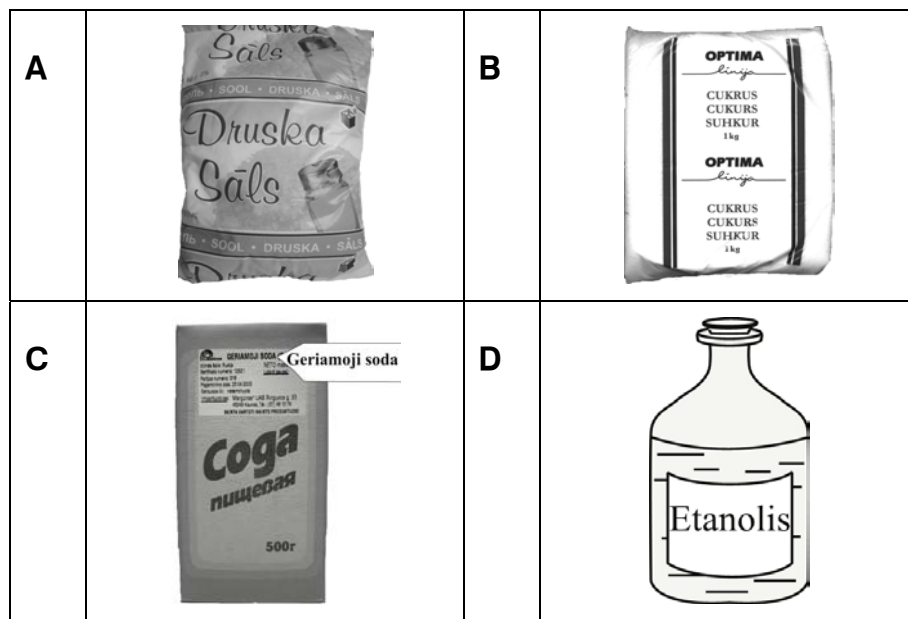
16. Junginys susidaro tarpusavyje reaguojant:

- A $\text{CH}_3\text{-OH}$ ir
- B $\text{CH}_3\text{-OH}$ ir
- C $\text{CH}_3\text{-CH}_2\text{-OH}$ ir
- D $\text{CH}_3\text{-CH}_2\text{-OH}$ ir

Čia rašo vertintojai
I II III

¹ išbluko – обесцветился – wyblakło

17. Paveiksle pavaizduotos keturios buityje naudojamos medžiagos: valgomoji druska, cukrus, geriamoji soda ir etanolis. Kuri iš šių medžiagų kambario temperatūroje tirpsta vandenyje neribotais kiekiais¹?

18. Praktiškai netirpus vandenyje, turintis specifinį kvapą, bespalvis, nuodingas skystis yra naudojamas kaip tirpiklis. Šio skystčio formulė:

- A $\text{CH}_3\text{-COOH}$
 B
 C CH_3OH
 D $\text{CH}_3\text{-CH}_2\text{OH}$

19. Azoto oksidacijos laipsnis azoto rūgštyje HNO_3 yra:

- A +5;
 B +3;
 C +2;
 D -3.

20. Valant nutekamuosius vandenį, turinčius organinių medžiagų, biologinio valymo metu išsiskiria dujos, kurias nuotekų valymo stotyse galima panaudoti kaip kurą². Šios dujos yra:

- A azotas;
 B metanas;
 C amoniakas;
 D anglies dioksidas.

Čia rašo vertintojai

I II III

I DALIES (1–20 KLAUSIMŲ) TAŠKŲ SUMA

¹ neribotais kiekiais – в неограниченных количествах – w nieograniczonych ilościach

² kurą – топливо – orą

2 klausimas. Jums pateiktas atspaudas sąskaitos už komunalines paslaugas, suteiktas vieno Vilniaus miesto buto gyventojams. Naudodamiesi šia sąskaita atsakykite į klausimus.

SĄSKAITA

Vardas Pavardaitis

Vardas, pavardė

L. Giros 38 – 125

Adresas

Už 2006 m. *balandžio* mėnesį

		Skaitikliai		Skirtumas	Tarifas	Suma	
		Iki	Nuo			Lt	ct
1	Elektra kWh	04900	04800	100	0,31	31	00
2	Dujos m ³	0620	0600	20	1,24	24	80
3	Šiluma (šildymas)					69	80
4	Karštas vanduo m ³	0228	0225	3	10,23	30	69
5	Šaltas vanduo m ³	0379	0374	5	4,12	20	60
Iš viso						176	89

2.1. Apskaičiuokite, kiek litrų karšto vandens vidutiniškai buvo suvartota per vieną parą¹ balandžio mėnesį? Parašykite atliktus skaičiavimus.

(1 taškas)

2.2. Apskaičiuokite, kiek kilogramų metano buvo sudeginta per balandžio mėnesį, jei buvo deginamos dujos, turinčios 89,6 tūrio proc. metano. Parašykite atliktus skaičiavimus. Laikykite, kad dujų tūris išmatuotas normaliosiomis sąlygomis.

(3 taškai)

2.3. Dalį buitinių atliekų (šiukšles) dažniausiai išnešame į šiukšlių konteinerius. Nurodykite dar dvi kitas teršalų rūšis², kurios iš butų patenka į aplinką.

.....
 .....

(2 taškai)

2.4. Nurodykite priemonę, kuri vis plačiau pradedama įgyvendinti Lietuvoje, siekiant sumažinti aplinkos taršą buitinėmis atliekomis (šiukšlėmis).

.....

(1 taškas)

2 klausimo taškų suma

Čia rašo vertintojai

I II III

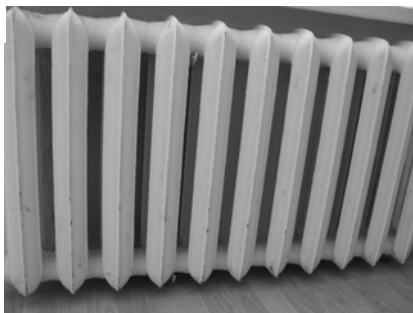

-----

¹ parą – сутки – dobe

² teršalų rūšis – вид загрязнения (выбросов) – rodzaj zanieczyszczeń

3 klausimas.

Radiatoriai, kuriais cirkuliuoja šiltas vanduo, dažniausiai gaminami iš ketaus.

3.1. Apibūdinkite, kas yra ketus.

.....

.....

(1 taškas)

3.2. Paašškinkite, kodėl radiatoriams gaminti naudojamas ketus.

.....

(1 taškas)

3.3. Pavadininkite procesą, kuris vyktų radiatorių paviršiuje, jei iš ketaus pagaminti radiatoriai nebūtų dažomi dažais.

.....

(1 taškas)

3.4. 7,27 g ketaus buvo užpilta sieros rūgšties tirpalo pertekliumi. Vyko reakcija $\text{Fe}(k) + \text{H}_2\text{SO}_4(aq) \rightarrow \text{FeSO}_4(aq) + \text{H}_2(d)$. Šios reakcijos metu visa ketuje buvusi geležis sureagavo ir išsiskyrė 2,8 litro dujų n.s. Apskaičiuokite, kokia geležies masės dalis (proc.) buvo ketuje. Parašykite nuoseklų sprendimą.

(2 taškai)

3.5. Žemės plutoje geležis aptinkama dažniausiai magnetito Fe_3O_4 , hematito Fe_2O_3 ir siderito FeCO_3 pavidalu. Užrašykite, kokioms neorganinių junginių klasėms priklauso nurodytieji junginiai.

Magnetitas Fe_3O_4 ir hematitas Fe_2O_3 priklauso .....

Sideritas FeCO_3 priklauso .....

(2 taškai)

Čia rašo vertintojai

I II III

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3 klausimo taškų suma

4 klausimas.

Sudėtis:
vanduo,
anglies dioksidas,
natrio vandenilio
karbonatas.

Paveiksle pavaizduota sodos vandens etiketė. Atsakykite į klausimus apie sodos vandenyje esančias medžiagas.

4.1. Paašškinkite, kodėl šis gėrimas vadinamas sodos vandeniu.

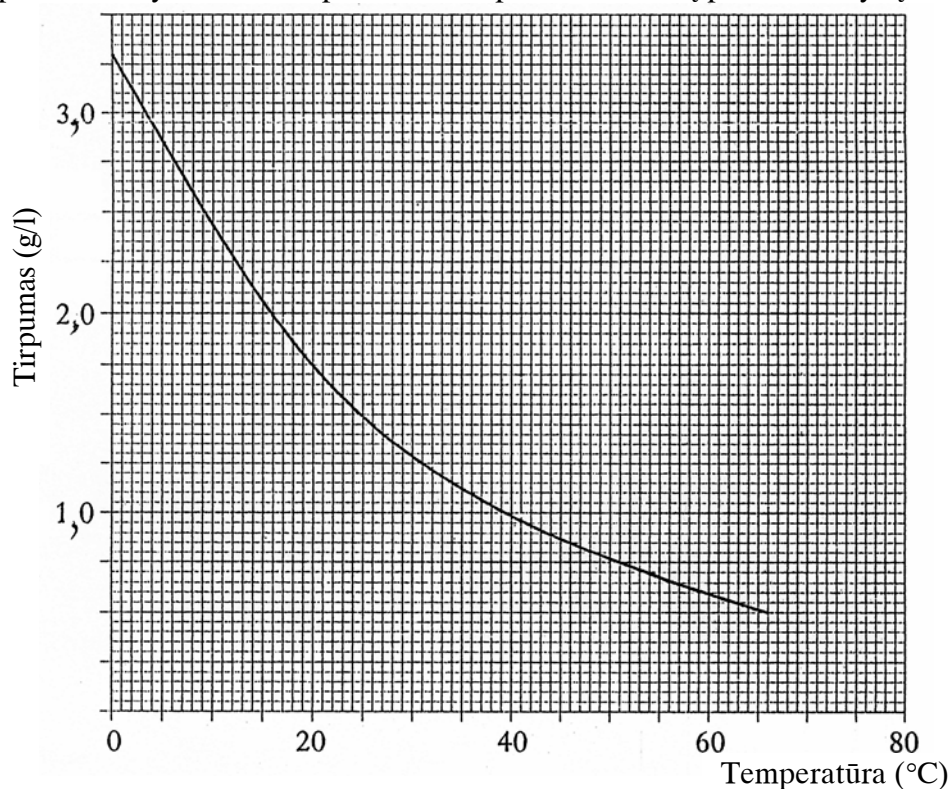
.....
.....

(1 taškas)

4.2. Sodos vandenyje esantis anglies dioksidas CO_2 reaguoja su vandeniu ir sudaro nepatvarią anglies rūgštį. Parašykite šios rūgšties susidarymo reakcijos lygtį.

(2 taškai)

4.3. Jums pateiktame grafike pavaizduota CO_2 dujų tirpumo vandenyje priklausomybė nuo temperatūros. Apibūdinkite šią priklausomybę.

.....
.....
.....

(1 taškas)

Čia rašo vertintojai

I II III

-----

4 klausimo taškų suma

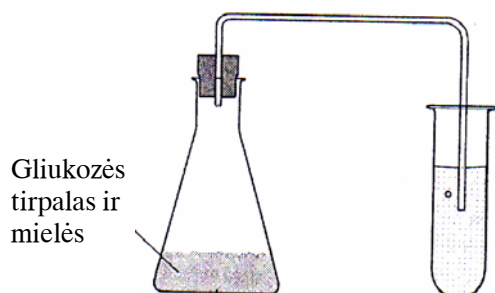
5 klausimas. Vynuogių sultyse yra gliukozės. Į sultis įdėjus mielių¹, esantis mielėse fermentas perdirba gliukozę į etanolį. Šios alkoholinio rūgimo² reakcijos metu išsiskiria anglies dioksido dujos. Taip rauginant vynuogių sultis užkimštuose buteliuose gaminamas šampanas.

5.1. Vynuogėse gliukozė susidaro fotosintezės reakcijos metu. Parašykite ir išlyginkite gliukozės susidarymo fotosintezės reakcijos metu bendrąją lygtį.

(2 taškai)

5.2. Mokinys, norėdamas įrodyti, kad gliukozės alkoholio rūgimo reakcijos metu skiriasi anglies dioksido dujos, atliko paveiksle pavaizduotą bandymą. Nurodykite, kokio reagento tirpalą piltumėte į mėgintuvėlį norėdami įrodyti, kad rūgimo metu skiriasi CO₂ dujos, ir nurodykite mėgintuvėlyje vyksiančios reakcijos išorinį požymį³.

Reagentas: .....

Požymis: .....

.....

(2 taškai)

5.3. Nurodykite dar vieną (be šampano gamybos) sritį, kurioje praktiškai pritaikoma gliukozės alkoholinio rūgimo reakcija.

.....

(1 taškas)

5.4. Paaiškinkite, kodėl griežtai draudžiama parduoti alkoholinius gėrimus asmenims, jaunesniems kaip 18 metų.

.....

.....

(1 taškas)

Čia rašo vertintojai

I II III

I	II	III
-----	-----	-----
-----	-----	-----
-----	-----	-----
-----	-----	-----

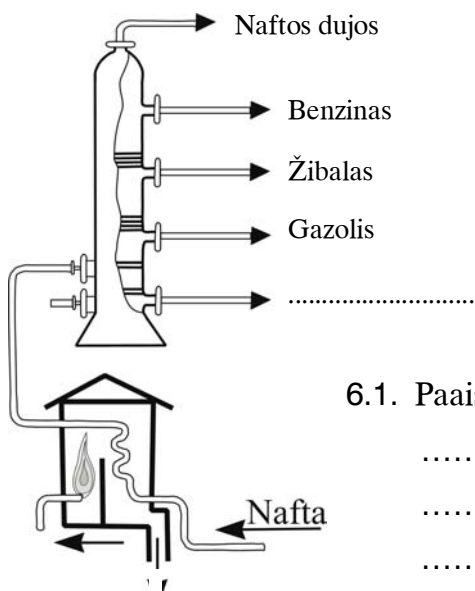
5 klausimo taškų suma

¹ mielių – дрожжей – drożdży

² alkoholinio rūgimo – спиртового брожения – fermentacji alkoholowej

³ išorinį požymį – внешний признак – cechę(oznakę) zewnętrzną

6 klausimas. Šiuolaikinio visuomenės gyvenimo neįmanoma išvaizduoti be naftos ir jos perdirbimo produktų.

6.1. Paašškinkite, kas yra nafta.

.....
 .....
 .....

(1 taškas)

6.2. Nurodykite, koks naftos perdirbimo būdas pavaizduotas paveiksle.

.....
 (1 taškas)

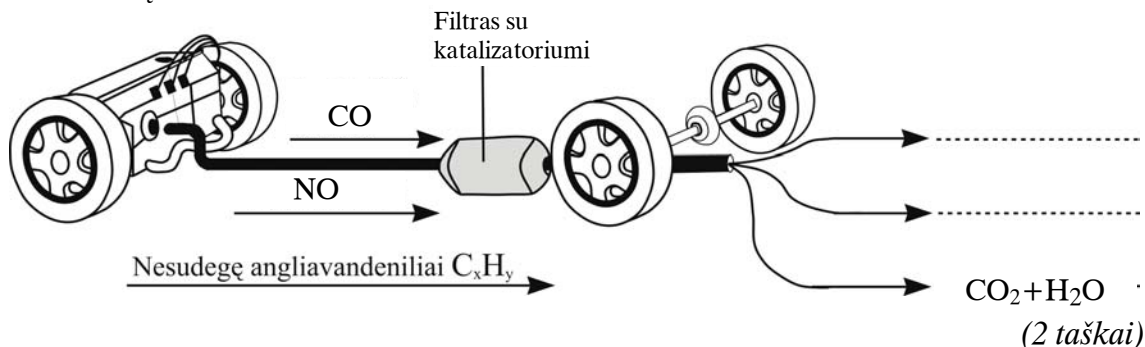
6.3. Paveiksle įrašykite trūkstamą naftos perdirbimo produkto pavadinimą.

(1 taškas)

6.4. Benzina sudaro sotieji angliavandeniliai, turintys nuo 5 iki 10 anglies atomų. Parašykite benzine esančio nešakotos grandinės sotaus angliavandenilio, turinčio keturiolika vandenilio atomų, pilną struktūrinę formulę.

(1 taškas)

6.5. Automobilių varikliuose ne visai sudegus¹ kurui į aplinką išmetamos šios kenksmingos dujos: anglies monoksidas CO, azoto monoksidas NO, nesudegę angliavandeniliai C_xH_y. Jų kiekiui sumažinti šiuolaikiniuose automobiliuose yra įrengiami filtras su katalizatoriumi. Pateiktajame paveiksle įrašykite formules medžiagų, kuriomis virsta kenksmingos CO ir NO dujos, perėjusios per filtrą su katalizatoriumi.

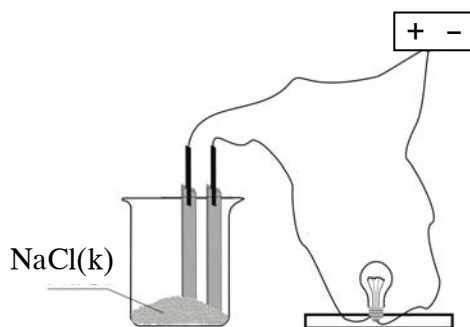
6 klausimo taškų suma

Čia rašo vertintojai		
I	II	III
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

¹ ne visai sudegus – после неполного сгорания – niecałkowite spalanie

8 klausimas. Mokinys, norėdamas ištirti medžiagų elektrinį laidumą, atliko bandymus paveiksle pavaizduotu prietaisu.

8.1. Įleidus elektrodus į sausą¹ natrio chloridą NaCl, prietaiso lemputė neužsidegė. Nurodykite, koks cheminis ryšys yra NaCl, ir paaiškinkite, kodėl sausas NaCl nepraleidžia elektros srovės.

.....
 .....
 .....

(2 taškai)

8.2. Kaip reikėtų pakeisti šio bandymo sąlygas, kad natrio chloridas praleistų elektros srovę?

.....
 .....

(1 taškas)

8.3. Mokinys, naudodamasis šiuo prietaisu, ištyrė ir kitų medžiagų tirpalų elektrinį laidumą. Pateiktoje lentelėje pliuso ženklu pažymėkite mokinio atlikto bandymo rezultatus.

Tiriamosios medžiagos tirpalas	Praleidžia elektros srovę	Nepraleidžia elektros srovės
Cukraus $C_{12}H_{22}O_{11}$ tirpalas		
Druskos rūgšties HCl tirpalas		

(2 taškai)

8.4. Apibūdinkite, kokias medžiagas vadiname elektrolitais.

.....
 .....

(1 taškas)

Čia rašo vertintojai

I II III

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8 klausimo taškų suma

II DALIES (1–8 KLAUSIMŲ) TAŠKŲ SUMA

¹ sausa – сухой – suchy

JUODRAŠTIS